

LEREN OM TE ONTLEREN
OM TE HERLEREN

HOE BESCHRIJVEN WIJ*

**Mensen
in een wereld
met structureel racisme**

LEARN SO AS TO UNLEARN
SO AS TO RELEARN

*WIJ = wij in een wereld die beïnvloed wordt door structureel racisme

Meer via www.handinhandtegenracisme.be

LEREN: WAAROM HANDELEN/DENKEN WE OP EEN BEPAALDE MANIER?

De focus van het gesprek over dekoloniseren, van historische en symbolische gesprekken die ons in het verleden trachten te houden, richten naar een proces van continue dekoloniseren van de geest, leren, ontleren en herleren, waar de historische vervolledigingen en de symbolische veranderingen dienen om het gedekoloniseerde denken te richten op onze huidige woorden, structuren en gebeurtenissen.

WELKE WOORDEN GEBRUIKEN WE WEL/NIET OM TE SPREKEN OVER MENSEN IN EEN DEKOLONISERINGSDEBAT?

Structureel racisme in woordgebruik herkennen **is niet enkel** leren welke woorden we gebruiken en die vervangen door andere. **Ook** opmerken hoeveel woorden niet gebruikt om ene/andere deelidentiteit te benoemen. Hier speelt norm/macht.

WIE wordt ZICHTBAAR gemaakt o.w.v. zijn/haar (culturele, etnische, zogenaamd raciale) deelidentiteit en WIE NIET?

Welke bijklank en historische koloniale link hebben woorden en wat hebben we hierover nu al geleerd?

Waarom zijn woorden en wie ze definieert (agency) en wat ze weergeven (machtsperspectief) hierin belangrijk?

Waarom zou het zichtbaar maken van een vals binair dat op zogenaamde raciale lijnen ligt, ons allen helpen te dekoloniseren?

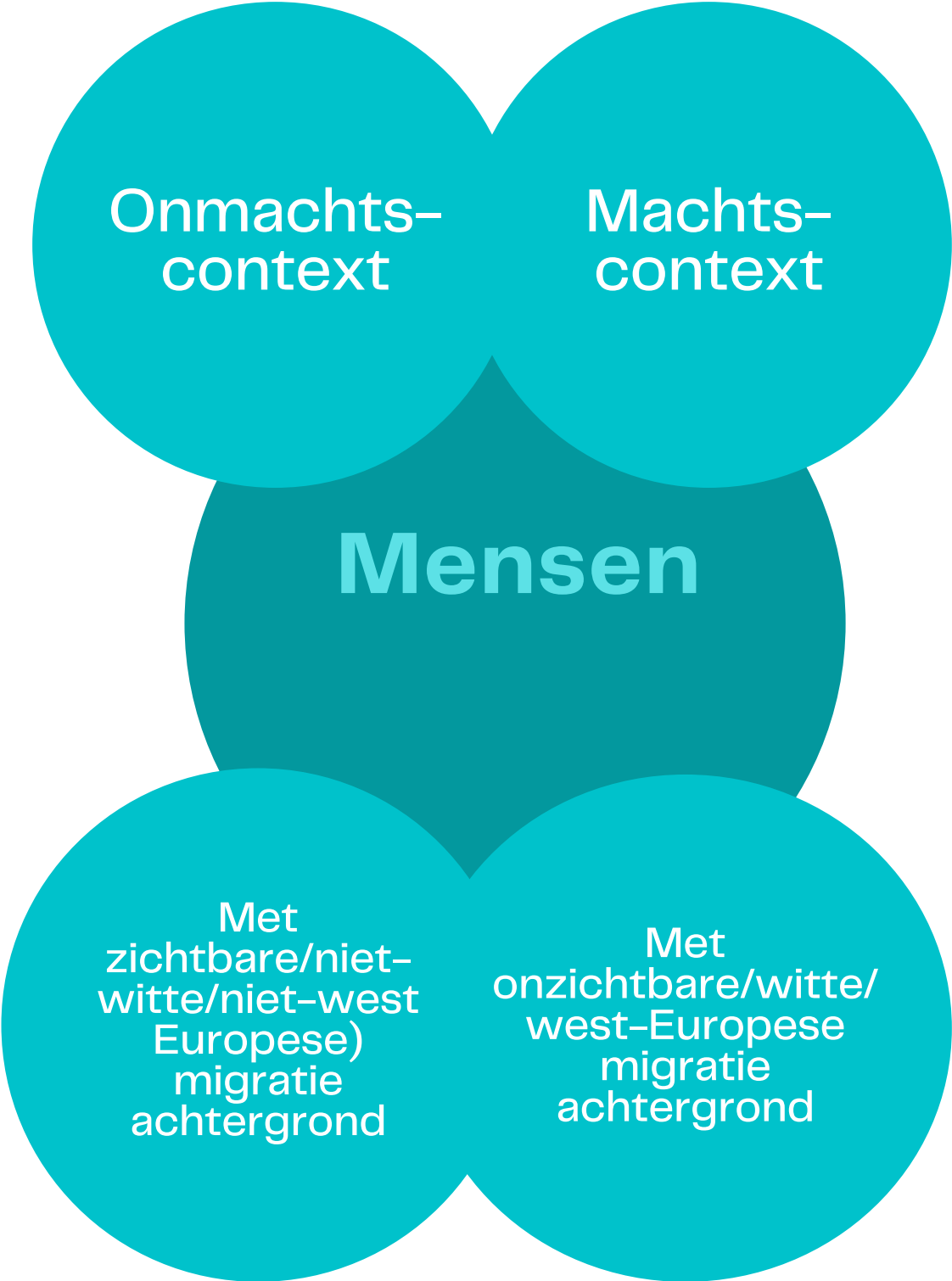
Vul INVULBLAD 1 in met de termen die jullie organisatie gebruikt om mensen te beschrijven.

Lees dan meer en noteer dan op INVULBLAD 2 tot 4 jullie bedenkingen bij de vragen.

Wij geven een visueel startpunt en suggereren jou om nadien zelf meer te lezen om te begrijpen waarom woorden voor jou/jullie als doelwit van racisme of als houder van het privilege van o.a. ontbreken van dat racisme, belangrijk zijn.

Zodat gesprekken tussen enerzijds mensen die wel structureel racisme ervaren en anderzijds mensen die niet structureel racisme ervaren, starten met gezamenlijk begrip van wat precies gezegd wordt. Bronnen vind je op pagina 8.

INVULBLAD 1: "HOE KAN JE ZICHTBAAR MAKEN WAT JULLIE GEBRUIKTE/BEOOGDE KADER VAN IDENTITEIT, BEGRIP/INVULLING VAN WOORDEN EN HUN GEDEELD NUT VOOR LOKALE ACTIE TEGEN RACISME EN UITBUITING IS?"

UNLEARN

HET GECONSTRUEERD BINAIR VAN GERACIALISEERDE IDENTITEIT

Zwarte mensen

Witte mensen

Mensen met een donkere huidskleur

Mensen met lichte huidskleur

Mensen die doelwit zijn van structureel racisme
Mensen die racistisch behandeld worden
Mensen die racisme ervaren

Mensen met (inherent) wit privilege
(Afwezige term)
(Afwezige term)

Onmachts-
context

Machts-
context

Mensen van kleur
Mensen die slachtoffer zijn van racisme

(Afwezige term)
(Afwezige term)

N-woord, mulat, allochtoon
Verkleinwoorden (alles eindigend op -ke en -tje)
Gekleurde of anderskleurige mensen
Zij, met andere normen en waarden

Blank, autochtoon
(Afwezige term)
(Afwezige term)
Wij, met westerse waarden en normen

Mensen

Belg

Belg

(die racisme ervaart op basis van huidskleur
of herkomst)

(Niet-benoemde-neutraal-geachte denkers)

Mensen met islamitische/joodse achtergrond
Marokkaanse-Belg

(Afwezige term)

Met (Marokkaanse) migratieachtergrond

(Afwezige term)

Van Marokkaanse herkomst

(Afwezige term)

Lid van/Mensen uit de Maghrebijnse diaspora

(Afwezige term)

Mensen met een anders-culturele achtergrond

(Afwezige term)

Etnisch-culturele-Minderheden (ECM)

(Afwezige term)

Mensen met een vluchtelingachtergrond

(Afwezige term)

Mensen met dubbele roots, *Metis*

(Afwezige term), *(Afwezige term)*

Marokkanen, Migranten (over mensen met Belgische
nationaliteit)
Halfbloed

(Afwezige term)

Woorden die racistisch zijn,
machtsverschil bestendige en/of
historisch koloniale lading
dragen

Woorden waarover discussie is, die
niet-neutraal of net specifiek gebruikt
worden en mogelijk machtsverschil
bestendigen.

Woorden die HiH vaker gebruikt
anno Dec 2021. Onderhevig aan nieuwe
inzichten en dekoloniserende ideeën.

Woorden die neutraler lijken maar
die best steeds herbekeken worden
op welke manier ze gebruikt worden.

WAARN

WAT IS EEN INTERSECTIONELE REALITEIT ZOALS MENSEN ZE KUNNEN ERVAREN?

Intersectionaliteit (kruispuntdenken) beschrijft het feit dat mensen met verschillende identiteitslagen in sociale categorieën worden geplaatst, die andere vormen van onderdrukking met zich mee brengen, die allemaal een impact hebben op (de leefwereld en discriminatie van) de betrokken personen: geografische en etnische afkomst, godsdienst, seksuele oriëntering, sociale klasse, leeftijd, opleidingsniveau, gezondheidstoestand, gender etc.

In de eigen gekozen realiteit geeft vermoedelijk niemand een identiteit voor zichzelf, enkel gebaseerd op huidskleur/herkomst/cultuur zoals bovenaan in het vals binair dat onze maatschappelijke context aan ons geeft.

In de realiteit van een wereld die beïnvloed is door structureel racisme, zal een niet-witte deelidentiteit extra doorwegen in uitsluiting die iemand ervaart of het privilege van andere deelidentiteiten ten dele wegnemen. Omgekeerd zal het feit dat iemand wit is, niet doorwegen in uitsluiting die een persoon ervaart.

W
R
E
L
D

DOELWITTEN VAN RACISME VERSUS SLACHTOFFER VAN RACISME

Sinan Çankaya in Mijn ontelbare identiteiten:

Çankaya ziet zichzelf a priori niet als slachtoffer maar wel des te méér als zijn herhaalde pijnlijke ervaringen met racisme (hij kan net als velen dezelfde 'anekdotes' vertellen over de binnenkant van een politieauto, het 'gesprekje met een grapje' of de douanecontrole) ontkend worden (ook door dromers, witte dromers met goede bedoelingen) en deze ontkenning zo een instrument wordt voor een status quo.

HiH: "Mensen zijn beide. Racisme kwetst en zorgt dat het een wonde slaat bij mensen. De facto! Hier mag meer aandacht aan besteed worden. Meer over de langdurige impact van deze kwetsuur wil weten, o.a. in het boek van Naima Charkaoui over de gevolgen van racisme. Wij gebruiken nu iets vaker (Dec '21) doelwit, omdat het woord slachtoffer ook een valkuil inhoudt, die machtsverhoudingen kan in stand houden:

1) Enerzijds gebruikt om mensen in een slachtofferrol te duwen, van buitenaf.

Wanneer iemand tot enkel slachtoffer herleid wordt, als strategie, kan empathie overgaan in medelijden en kan dit leiden tot dynamieken die eigen zijn aan het superieure/inferieure en het witte helpers-verhaal.

2) Anderzijds is iemand die doelwit is van racisme, ook niet op elk moment weerloos.

De (veer-)kracht van een persoon wordt ontkend door het slachtofferschap te vereenzelvigen van buitenaf met de persoon die structureel racisme herhaaldelijk ervaart. Zo kan erkenning overgaan in stigma.

Het is inzichtvol te weten **wat** het benoemen als slachtoffer inhoudt en **wie** het benoemt/kan benoemen.

BELGEN VERSUS BELGEN

We benadrukken het machtsverschil

Maar wanneer wordt het verschil significant, belangrijk,...

Wanneer willen we machtsverschillen benadrukken?

Wanneer wordt het verschil benadrukken een micro-agressie?

Vanuit HiH en in een maatschappelijke context, parkeren we onszelf in woorden en laten ons hierbij leiden door mensen die agency ontnomen zijn in het beschrijven van zichzelf, om de ongelijkheid in het bestaan van rechten weer te geven of problemen bloot te leggen. Dit is belangrijk voor het institutionele en structurele niveau. Zo is media of een beleidscontext de moeite waard om te bekijken. Zij bepalen de vakjes die wij kunnen invullen.

Op interpersoonlijk niveau, in het moment, speelt dit mee en toch ligt agency voor benoemen in het gesprek.

Wanneer je iemand op straat ontmoet:

"Is er bij "hallo" een ander woord dan diens naam relevant?"

"Is er ruimte voor agency en keuzeruimte voor het wel/niet benoemen door de persoon zelf die aspecten van diens identiteit/door jou zelf die aspecten van jouw identiteit wil meegeven in het gesprek?"

THEORIE: LEER EN LEES MEER...

Over context en waarom van termen en tips over keuzes die hier niet herhaald zijn. Bv. Lexicon van 11 i.s.m. HiH en anderen. Pagina's 1-7 en 20-26: woorden i.v.m. mensen en deelidentiteit herkomst/cultuur/huidskleur/racisme: <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Over intersectionaliteit (kruispuntdenken) en deelidentiteiten (gender, seksualiteit, religie, armoede,...) die een onderhevig zijn aan uitbuiting en machtsdenken. Bv. via ELLA: <https://ellavzw.be/wp-content/uploads/2021/03/Handleiding-Intersectionaliteit-ELLA-VZW.pdf>

Over problematische woorden die terug toegeëigend werden door wie geïmpacteerd werd door racisme, maar gevraagd wordt aan anderen dit niet te doen. Bv. via Ta-Nehesi Coates: <https://www.youtube.com/watch?v=QO15S3WC9pg>

Over waarom het, ondanks dat bovenstaande, algemeen wijs is te stoppen met het n-woord. Een woord dat ontmenselijkt. Bv. via Mohamed Barrie: <https://www.stampmedia.be/node/9302>

Luister meer wat dekolonisatie van taal inhoudt. Bv. via Raf Njotea: <https://www.youtube.com/watch?v=ozBobfijGE4>

Voorbeeld van organisaties die schrijven met/over racisme in woorden: KifKif, Oneworld, Rekto Verso, MO*

BRAN

INVULBLAD 2: REFLECTEREN & NOTEREN: "HOE TE STOPPEN MET IEMAND TE VER-ANDEREN DOOR DIE PERSOON IN HET VALS BINAIR TE PLAATSEN?"

Wat is de plaats van problematische woorden in je eigen leven (ook als jij zelf geen doelwit bent van racisme)?

Kan in jouw (vrienden-, actie-, werk-, etc.) groep jijzelf die structureel racisme ervaart, of iemand in de groep die dit ervaart, zelf beslissen over hoe het deel huidskleur/herkomst/cultuur van de eigen identiteit benoemd wordt?

Is er openheid en vertrouwen in de groep voor mensen die doelwit zijn van structureel racisme om te praten over woordgebruik in jullie groep?

UNIVERSITEIT

INVULBLAD 3: REFLECTEREN & NOTEREN: "HOE TE STOPPEN MET IEMAND TE VER-ANDEREN DOOR DIE PERSOON IN HET VALS BINAIR TE PLAATSEN?"

Als je jezelf kleurenblind noemt, ben je dan consistent in het niet benoemen bij iemand die een andere huidskleur/herkomst/cultuur heeft dan jou?

Hoe erken je dan het feitelijk bestaan van structureel racisme rondom jullie?

Bij het benoemen van het onzichtbare of witte deel van het binair, welke kenmerken zie je dan zichtbaar worden in de dominante cultuur van je organisatie?

UNLEARN

INVULBLAD 4: REFLECTEREN & NOTEREN: "HOE TE STOPPEN MET IEMAND TE VER-ANDEREN DOOR DIE PERSOON IN HET VALS BINAIR TE PLAATSEN?"

Hoe gaat jullie organisatie om met refereren naar problematische woorden in koloniale geschiedenis (bv. het n-woord) zodat het eerdere bestaan ervan erkend wordt, doch niet bestendigd door herhaling?

Bij het nakijken van jullie lokale publicaties, folders en artikels:

Van wie is de deelidentiteit zogenaamd ras, huidskleur, herkomst zichtbaar gemaakt? Hoe is dit zichtbaar?

Disclaimer/Stating the obvious: Learn/unlearn/relearn is een constant proces. Deze inhoud dateert van 19/09/2022 en is niet ultiem. Dekoloniseren vraagt een continue hernieuwing van dialogen en gedeelde begrippen en de blik vanuit velen die doelwit zijn van racisme. Omdat woorden ingevuld worden en soms hun waarde verliezen, staan ze nooit vast. De evolutie van woorden en onderzoek volgt op deconstructie en erkenning dat we minstens beperkt of zelfs onbewust neokoloniaal zijn in het beschrijven van de realiteit. We hopen dus dat ook jij verder zoekt wat er ondertussen gewijzigd is: <https://www.handinhandtegenracisme.be> voor actuele informatie en contact info@anti-racisme.be indien je zelf opmerkingen hebt.

LEARN

LEREN OM TE ONTLEREN
OM TE HERLEREN

HOE BESCHRIJVEN WIJ NU*

**Mensen
in een wereld
met structureel racisme**

LEARN SO AS TO UNLEARN
SO AS TO RELEARN

*NU = nu in een wereld waar je dingen leert en ontleert over racisme

Meer via www.handinhandtegenracisme.be